

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Тарих, археология және этнология факультеті
Археология, этнология және музеология кафедрасы

**«Материалдық мәдениет және тарихи технология» пәні бойынша
қорытынды емтихан жүргізу бағдарламасы және әдістемелік
ұсыныстары**

«5В041900- Музей ісі және ескерткіштерді қорғау»

мамандығы бойынша білім беру бағдарламасы

Алматы 2020 ж.

Құрастырушы:

Иманбекова А.А., Ph.D

«Археология, этнология және
музеология» кафедрасының аға оқытушысы
_____ (дайындалған - А.Ж.Т., лауазымы, дәрежесі
және атағы)

«Материалдық мәдениет және тарихи технология» пәні бойынша
қорытынды емтихан жүргізу бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары
кафедра мәжілісінде қаралып, ұсынылды «___» _____
2020_ ж., хаттама № _____

Кіріспе

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтежиесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі.

Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

1. Кіріспе. Курстың мақсаттары мен міндеттері. Материалдық мәдениет туралы түсінік. Материалдық мәдениет тарихын зерттеу пәні мен әдістері
2. Археология материалдық мәдениет тарихының негізгі қайнар көздерінің бірі ретінде
3. Адамның пайда болуы және табиғи жағдайларға бейімделуі
4. Тас дәуіріндегі материалдық мәдениеттің тарихы
5. Қола дәуіріндегі материалдық мәдениеттің тарихы
6. Американың материалдық мәдениеті
7. Ежелгі Қытайдың материалдық мәдениеті
8. Ежелгі Шығыс өркениеттерінің материалдық мәдениеті
9. Үндістанның материалдық мәдениеті
10. Ежелгі Грецияның материалдық мәдениеті
11. Ежелгі Римнің материалдық мәдениеті
12. Византия мен ортағасырлық Еуропаның материалдық мәдениеті
13. Ресейдің материалдық мәдениеті
14. Қайта өрлеу мен ағарту кезеңіндегі Еуропаның материалдық мәдениеті
15. Орта Азия мен Қазақстанның материалдық мәдениеті

Емтихан тапсыру кезінде студенттер қабілетті болуы тиыс:

- жергілікті, ұлттық және ғаламдық деңгейде тарихи оқиғалар мен үдерістердің кеңістіктіктегі уақытша аясын анықтау;
- қоғамдық даму моделін сипаттау;
- ғылыми концепцияда, тарихи үдерістің бірлігі мен алуан түрлілігін түсіндіретін, тарих ғылымындағы әр түрлі мектептер мен бағыттардан өткен түсіндіру ерекшелігін бағдарлай білу;
- тарихи фактілерді түсіндіру үшін археологиялық дерек көздерін кешенді талдау әдістерінде қолдану;
- нақты тарихи мәселелерді талдауда жалпы ғылыми және арнайы принциптерін мен әдістерін пайдалану.

«Материалдық мәдениет және тарихи технология» пәні бойынша емтихан сұрақтары

1. Материалдық мәдениеттің тарихын зерттеудің кезеңділігі, дерек көздері мен әдістері.
2. Мәдениет және оның салалары туралы (сфералары) түсінік. Материалдық мәдениет. Тіршілікті қамтамасыз ету жүйесі.
3. Қарапайым қоғамдардың материалдық мәдениетінің семиотикалық аспектілері: заттарды құру, заттарды сынау, заттардың белгілері.
4. Тіршілік ету ортасы туралы түсінік, оның табиғи, әлеуметтік және саяси компоненттері.

5. Материалдық мәдениет заттарын өндіру технологиясының тіршілік ету ортасына тәуелділігі.
6. Материалдық мәдениет тарихын кезеңдеу. Материалдық мәдениетті зерттеу.
7. Материалдық мәдениет тарихы бойынша дереккөздердің негізгі түрлері: материалдық, графикалық, фольклорлық.
8. Материалдық мәдениетті зерттеу әдістемесі. Жүйелік тәсіл. Құрылымдық-функционалдық тәсіл. Типологиялық тәсіл және типтерді бөлудің негізгі критерийлері (формальды, функционалды).
9. Материалдық мәдениетті зерттеу әдістері. Салыстырмалы тарихи әдіс. Картографиялық әдіс. Тарихи стратиграфия және хронологиялық атрибуция.
10. Археологиялық зерттеулердің әдістері: салыстырмалы-типологиялық, жаратылыстану (радиокөміртекті, калийаргонды, дендрохронологиялық, металлографиялық және т. б.), эксперименттік және т. б.
11. Археология материалдық мәдениет тарихының негізгі дерек көздерінің бірі ретінде.
12. Адамның шығу тегі туралы негізгі теориялар.
13. Адамдардың ата-бабаларының дамуының негізгі кезеңдері.
14. Ежелгі адамдардың өміріндегі табиғи жағдайлардың маңызы.
15. Тас дәуіріндегі материалдық мәдениеттің тарихы
16. Неолиттік экономиканың екі негізгі түрі: өндіруші және меншіктеуші шаруашылық.
17. Қола дәуіріндегі материалдық мәдениеттің тарихы.
18. Металлдың адамзат мәдениеті мен қоғамының дамуындағы маңызы.
19. Қола дәуірі адамзат тарихындағы археологиялық дәуір ретінде.
20. Қола металлургиясын игерудің маңызы, қола құю өндірісінің негізгі орталықтары.
21. Қола дәуірінде өндіруші шаруашылықтың кең таралуы және оның көп салалы сипатын қалыптастыру.
22. Египеттің ежелгі өркениетінің материалдық мәдениеті.
23. Ежелгі мысырлықтардың материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
24. Американың ежелгі өркениетінің материалдық мәдениеті.
25. Ежелгі үнді мемлекеттерінің материалдық мәдениетінің ерекшеліктері.
26. Ежелгі үндістердің материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
27. Қытайдың ежелгі өркениетіндегі материалдық мәдениеті.
28. Ежелгі қытайлардың материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
29. Ерте темір дәуіріндегі материалдық мәдениеттің тарихы.
30. Ерте темір дәуіріндегі мәдениеттер.
31. Ерте темір дәуірі адамзат өркениетінің тарихи даму кезеңі ретінде.
32. Темірді жаңа материал ретінде игеру.
33. Темір туралы алғашқы жазбаша ескертулер. Оны өндіру, өңдеу және тарату ерекшеліктері. Ірімшік процесінің технологиясы.
34. Еуразия даласы мәдениеттерінің ортақ белгілері: қару-жарақ, өнердегі "аң стилі", қазандар, шаруашылықтың ұқсас түрі және өмір салты.
35. Ерте темір дәуіріндегі көшпелі мал шаруашылығының дамуы .

36. Шумер мен Вавилон тұрғындарының материалдық мәдениетінің ерекшеліктері.
37. Арабтардың материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
38. Ежелгі Жапондардың материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
39. Ежелгі Греция өркениетінің пайда болуы.
40. Ежелгі Гректердің материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
41. Ежелгі Рим өркениетінің пайда болуы.
42. Римдіктердің материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
43. Қытайдың материалдық мәдениеті.
44. Үндістанның материалдық мәдениеті.
45. Діни сенімдердің қытайлар мен үндістердің материалдық мәдениетіне әсері.
46. Византия мен ортағасырлық Еуропаның материалдық мәдениеті
47. Византиялықтардың материалдық мәдениетінің негізгі белгілері.
48. Ренессанс және ағарту дәуірлеріндегі Еуропаның материалдық мәдениеті
49. Еуропадағы ортағасырлық қоғамның даму ерекшеліктері
50. Ортағасырлық Еуропадағы қолөнердің дамуы және ыдыс-аяқтарының негізгі түрлері.
51. Қайта өрлеу дәуіріндегі Еуропадағы материалдық мәдениеттің дамуының жалпы үрдістері.
52. XVII ғасырдағы Еуропаның материалдық мәдениетінің даму ерекшеліктері.
53. XVIII ғасырдағы Еуропаның материалдық мәдениетінің даму ерекшеліктері.
54. Ампи́р стилі (империялық стиль) және оның материалдық мәдениетке әсері. Империя стиліндегі еуропалық костюмдерге сипаттама .
55. XIX ғасырдың аяғындағы еуропалық сән мен костюмдегі "модерн" стилі.
56. Ресейдің материалдық мәдениеті
57. Киев Русінің діни ғимараттарының сәулеті.
58. Орталық Азия мен Қазақстанның материалдық мәдениеті
59. Орталық Азия мен Қазақстандағы дәстүрлі қолөнер кәсіпшілігі.
60. Ерте темір дәуіріндегі негізгі заттарды сипаттаңыз: еңбек құралдары, қару-жарақ, керамика

Әдебиеттер:

1. Кадырбаев М. К., Курманкулов Ж. Культура древних скотоводов и металлургов Сары-Арки (по материалам Северной Бетпак-Далы). Алма-Ата: Гылым, 1992
2. Маргулан А.Х., Акишев К.А., Кадырбаев М.К., Оразбаев А.М. Древняя культура Центрального Казахстана. Алма-Ата: Наука, 1966. 435 с.
3. Клейн Л.С. Археологические источники. Л., 1978. 148 с.
4. Экспериментальная археология. Взгляд в XXI век. Материалы международной полевой научной конференции «Экспериментальная

археология. Взгляд в XXI век»/Составитель и научный редактор С.А. Агапов. Ульяновск: 2013. — 319 с.

5. Берденов С. А. Казахстанская горно-металлургическая область. В: Самашев З. (ред.). Вопросы археологии Казахстана 2. Алматы; Москва: Ғылым, 1998. – С. 180—190.